

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Zamiast wstępu

Author: Teresa Banaś-Korniak, Beata Stuchlik-Surowiak, Dariusz Rott, Jacek Kwosek

Citation style: Banaś-Korniak Teresa, Stuchlik-Surowiak Beata, Rott Dariusz, Kwosek Jacek. (2018). Zamiast wstępu. W: T. Banaś-Korniak, B. Stuchlik-Surowiak, D. Rott, J. Kwosek (red.), "Tom jubileuszowy, poświęcony pracy twórczej i organizacyjnej Profesora Jana Malickiego w siedemdziesiątą rocznicę Jego urodzin" (S. 7-15). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

W drugiej połowie piętnastego stulecia Kraków stał się stolicą europejskiej astrologii, którą wykładali tutaj znani profesorowie Akademii Krakowskiej, tacy jak Piotr Gaszowiec czy Jan z Głogowa. Z pewnością poświęcali swoje prognostyki różnym ważnym datom. Jedną z takich dat jest 24 stycznia. Tego dnia bowiem planety tworzą specjalną koniunkcję, a znaki zodiaku układają się w szczególny wzór.

Stoczona 24 stycznia 1588 roku bitwa pod Byczyną miała ogromne znaczenie polityczne. Hetman Jan Zamoyski, pokonując wojska arcyksięcia Maksymiliana Habsburga i jego stronników, przyczynił się do zachowania suwerenności Rzeczypospolitej wobec potęgi Habsburgów i umocnienia władzy Zygmunta Wazy. Piewcami byczyńskiego zwycięstwa – by wspomnieć bardziej rozpoznawalnych twórców – byli: Joachim Bielski (*Pieśń nowa o szczęśliwej potrzebie pod Byczyną z arcyksięciem Maksymilianem*), Stanisław Grochowski (*Holubek, albo dzieła rycerskie; Pieśni Kaliopy słowieńskiej na zwycięstwo pod Byczyną w r. p. 1588*), Stanisław Niegoszowski (*Ad Illustrissimum Principem Joannem Zomoiscium Epinicion*), Andrzej Schoneus (*Odea tres ad Joannem Zamoiscium*), Szymon Szymonowic (*Flagellum livoris*), Jan Zawicki (*Charites słowieńskie*), Andrzej Zbylitowski (*De victoria reportata*), Jan Smolik (fraszka *Byczyna*) czy, walczący po stronie arcyksięcia Maksymiliana, Adam Czahrowski (*Treny i rzeczy rozmaite*).

U schyłku XVII wieku byczyński kupiec, Grzegorz Sosna, zapisał w kancjonałe anonimowy utwór *De Bicinensi Praelio*. Był on znany na ziemi opolskiej w wersji śpiewanej. Obecnie rękopiśmienny tekst *De Bicinensi Praelio*, mieszczący się w tak zwanej Tece Erzepkiego na stronach liczbowanych 252–253 b, znajduje się w Zbiorach Specjalnych Biblioteki Śląskiej (sygnatura R 69 III). Oto fragment tego utworu:

Posłuchajcież tego, namilsi krześcijanie,
Co się przydało roku już dawnego,

Tysiąc i pięćset a ósmdziesiątego
K' temu ósmego.

Dnia dwudziestego stycznia a czwartego
Tam przed Byczyną było wiele złego,
Gdzie ziemia drżała przed nieprzyjacielem,
Ludem gwałtownym.

Wspominając Bibliotekę Śląską w Katowicach – kluczowy w naszym regionie ośrodek nauki i kultury – dodać należy, że data 24 stycznia wiąże się z jej działalnością nie tylko poprzez byczyński rękopis. A zatem, by nie przedłużać zbyt długo tej dygresji, powrócimy do powziętego zamiaru. Jest zaś zamiarem naszym opisać raczej skromnym piórem pamięci godne czyny Profesora Jana Malickiego urodzonego 24 stycznia 1948 roku.

Prof. zw. dr hab. Jan Malicki jest profesorem nauk humanistycznych, wybitnym humanistą, znawcą literatury staropolskiej oraz śląskiej, dyrektorem Biblioteki Śląskiej. Urodził się w Katowicach i właśnie z tym miastem – od siedemdziesięciu lat – związane jest jego życie prywatne oraz naukowe. W roku 1972 ukończył polonistykę na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego, następnie podjął pracę w Instytucie Filologii Polskiej UŚ jako asystent-stażysta. Swoje pierwsze kroki naukowe stawiał pod kierunkiem wybitnego humanisty i jednego z pionierów śląskiego literaturoznawstwa – profesora Jana Kazimierza Zaremby. To między innymi z jego inspiracji podjął prekursorskie badania nad spuścizną Waława Potockiego, które zaowocowały pracą dokorską pod tytułem *Twórczość Waława Potockiego wobec polskiej tradycji literackiej*. Książkowa wersja tej rozprawy, która ukazała się w roku 1980 pod tytułem *Słowa i rzeczy. Twórczość Waława Potockiego wobec polskiej tradycji literackiej*, zdobyła wielkie uznanie jako pierwsza po latach synteza twórczości Potockiego i do dziś nie straciła swej aktualności, stanowiąc lekturę obowiązkową wszystkich badaczy zajmujących się twórczością barokowego poety.

W roku wydania tej książki, po półrocznym pobycie w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie, Jan Malicki ukończył pisanie rozprawy habilitacyjnej pod tytułem *Mity narodowe. Lechiada*. Stopień doktora habilitowanego uzyskał w 1981 roku, a książkowa wersja rozprawy została wydana w roku następnym. Podjął tutaj niezwykle istotne zagadnienie kształtowania się tożsamości narodowej i świadomości historycznej.

Kolejne „staropolskie” książki wydane w tym czasie to m.in. tomy studiów: *Legat wieku rycerskiego. Studia staropolskie* (1 wyd. – 1989, 2 wyd. – 2006) oraz *Pamięć i trwanie. Obrzeża staropolskiej kultury* (1995). Publikacje te zawierają szereg rozpraw interpretacyjnych dotyczących zwłaszcza tych utworów czy zagadnień w obrębie kultury dawnej, które – jak pisze Autor – „do dnia dzisiejszego budzą spory, polemiki, nierzadko zaś i namietności wśród historyków literatury”.

Prace Jana Malickiego z tego okresu zawierają wiele pionierskich spostrzeżeń i uwag, które na trwałe weszły do kanonu współczesnego literaturoznawstwa polonistycznego i diametralnie zmieniły nasze myślenie o takich reprezentatywnych zabytkach kultury staropolskiej jak np. *Bogurodzica*, *Kronika polska* mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem czy *Treny* Jana Kochanowskiego.

Drugim, obok staropolszczyzny, obszarem zainteresowań naukowych Jana Malickiego stała się kultura literacka dawnego Śląska. Kontynuując dzieło swojego mistrza i promotora, Jana Kazimierza Zaremby, prowadził zakrojone na szeroką skalę badania źródłowe, których wyniki zostały opublikowane m.in. w książkach: *Laury, togi, pastorały. Szkice o kulturze renesansowego Śląska* (1983), *Początki sporów o polskość i niemieckość Śląska* (1987) oraz *Józefa Lompy żywot niepokorny* (1 wyd. – 1990, 2 wyd. – 1997). Podobnie jak książki „staropolskie”, również i „śląskie” publikacje Jana Malickiego zawierają wiele pionierskich spostrzeżeń, które stały się podstawą współczesnego, nowoczesnego myślenia o Śląsku i „śląskości”.

Jan Malicki znalazł się także w prestiżowym gronie autorów „Śląskiego Korbuta” – *Bibliografii piśmiennictwa polskiego na Śląsku w XVII i XVIII w.* pod redakcją Jana Zaremby (1980) – niezwykle cennej publikacji porządkującej dotychczasową wiedzę o kulturze literackiej Śląska. W roku 1995 Jan Malicki został profesorem tytularnym.

Profesor Jan Malicki jest jednym z najwybitniejszych znawców literatury staropolskiej oraz śląskiej. Jego dorobek naukowy po roku 1995 obejmuje kilkadziesiąt pozycji, w tym m.in. książki: *Pisał się z Potoka. Studium o Wacławie Potockim w trzechsetną rocznicę śmierci* (1996), *Poezja wigilijnej nocy* (1998), *Panno, ale nie Ty. Rozważania różne o Apollinie i muzach* (1998), *Mitologia narodowa* (1999), *Bogurodzica* (1999); prace redakcyjne – m.in. serie wydawnicze (samodzielnie lub współautorskie): „Staropolskie teksty i konteksty”, „Śląskie Miscellanea”, „Folia Scientica Bibliothecae Silesianae”, „Biblioteka Piśmiennictwa Śląskiego”, „Epizody”, „Śląski Wawrzyn Literacki”, „Śląscy uczeni. O tych, co odeszli”, „In gremio. Od dawności do współczesności” oraz kilkadziesiąt rozpraw i artykułów naukowych.

Wspomniane opracowania książkowe z tego okresu zawierają przede wszystkim pogłębienie oraz uszczegółowienie dotychczasowych badań nad zabytkami staropolskiego piśmiennictwa i dawnej kultury. Nieco inny charakter ma najnowsza (2016) publikacja Jana Malickiego, zatytułowana *Jeszcze nowsze podróże Guliwera: asocjacje kulturowe*. Jest to zbiór mikroesejów na różne tematy związane z szeroko pojętą kulturą – dawną i współczesną. Wspólnym motywem wszystkich tych niezwykle erudycyjnych tekstów jest książka, a problemem, który zdaje się najbardziej interesować Autora, jest miejsce, jakie zajmuje ona w rozmaitych przestrzeniach historyczno-kulturowych i w świadomości kolejnych pokoleń czytelników.

Nie do przecenienia jest działalność edytorska Profesora Jana Malickiego. Z jego inicjatywy i dzięki jego badaniom (lub we współpracy z innymi badaczami) zostały wydane dzieła śląskich pisarzy i działaczy, m.in.: Konstantego Damrota, Karola Miarki, Józefa Lompy, a także rozprawy zapomnianych uczonych, takich jak m.in. Juliusz Zborowski, Stanisław Smolka, Teodor Zawacki.

Działalność edytorska Profesora obejmuje również zabytki literatury dawnej, takie jak: *Oratio Dominica* (wielojęzyczna edycja modlitwy pańskiej ze zbiorów Biblioteki Śląskiej), *Legenda o Świętej Jadwidze* (wydana z rękopisu znajdującego się w BŚ) oraz *Postny obiad albo Zabaweczka* Hiacynta Przetockiego. Na podkreślenie zasługuje, że ta ostatnia edycja jest efektem wspólnej pracy pro-seminaryjnej studentów III roku filologii polskiej Uniwersytetu Śląskiego, którzy pod kierunkiem Profesora zdobywali swoje pierwsze doświadczenia naukowo-badawcze. Stanowi ona zarazem jeden z wielu dowodów inspirującego wpływu, jaki Profesor, poprzez swoją osobowość i autorytet, wywiera na studencką młodzież, która – niezmiennie od lat – tłumnie przybywa na jego seminaria magisterskie i doktoranckie, zainspirowana przede wszystkim niezwykłymi, legendarnymi już wręcz, wykładami z literatury staropolskiej, które Profesor prowadzi od 1984 roku dla studentów I roku filologii polskiej UŚ. Niezapomniane są jego wykłady o *Bogurodzicy* czy Gallu Anonimie. Cykl wykładowy kończy egzamin z literatury średniowiecza i renesansu, który przez wiele lat odbywał się w zimowej sesji egzaminacyjnej, corocznie 24 stycznia, w dniu urodzin Profesora i – co zawsze podkreślał – w kolejne rocznice bitwy pod Byczyną.

O sile wpływu Profesora na młodych ludzi świadczy również fakt, iż stworzył on własną szkołę – wychował liczne grono uczonych, którzy, teraz już samodzielnie, prowadzą badania naukowe i starają się inspirować kolejne pokolenia studentów. Spośród wychowanków Profesora, którzy uzyskali stopnie oraz tytuły naukowe i pracują lub pracowali na uniwersytetach, można wymienić m.in.: prof. dr. hab. Piotra Wilczka, prof. dr. hab. Dariusza Rotta, prof. dr. hab. Piotra Urbańskiego, dr hab. Teresę Banaś-Korniak, prof. UŚ, dr hab. Adama Regiewicz, prof. AJD, dr hab. Agnieszkę Budzyńską-Dacę, dr hab. Beatę Stuchlik-Surowiak, dr Izabelę Kaczmarzyk, dr Jacka Kwoska. Liczne grono wypromowanych przez Profesora doktorów pracuje ponadto w szkołach, bibliotekach, redakcjach gazet i innych instytucjach kultury.

W 2011 roku Profesor Jan Malicki, w trakcie uroczystości jubileuszowej, która odbyła się w Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego, odebrał z rąk swoich wychowanków oraz współpracowników i przyjaciół tom pod tytułem *Liber amicorum. Proffessoris Ioannis Malicki* (pod. red. D. Rotta i P. Wilczka, przy współudziale B. Stuchlik-Surowiak) będący zbiorem dedykowanych mu artykułów z zakresu literatury i kultury staropolskiej oraz śląskiej, a także historii prasy, bibliografii, leksykografii, teatrologii oraz literatury romantycznej, młodopolskiej i współczesnej. Jak zaznaczyli we *Wstępie* redaktorzy, książka ta

„ma stanowić przynajmniej częściową spłatę długu” zaciągniętego u Profesora przez uczniów, którym zawsze służy dobrą radą, pomocą, wsparciem i inspiracją.

Profesor Jan Malicki współpracował lub współpracuje z uniwersytetami w Ostrawie, Szczecinie oraz z Akademią Muzyczną w Katowicach. Wykładał również m.in. w: Brnie, Cambridge, Granadzie, Karwinie, Neapolu, Pradze, Rzymie, Skopje, Sankt Petersburgu i Wilnie. Był recenzentem doktoratu *honoris causa* dla Tadeusza Różewicza oraz inicjatorem przyznania tego tytułu przez Uniwersytet Śląski Eugène’owi Ionesco.

W roku 2002 Jan Malicki został powołany na najwyższe stanowisko uniwersyteckie – profesora zwyczajnego.

Profesor Jan Malicki pełnił w swojej macierzystej uczelni funkcje: zastępcy dyrektora Instytutu Nauk o Literaturze (1974–1980), prodziekana Wydziału Filologicznego (1982–1985), dziekana Wydziału Filologicznego (1987–1990). Dokonane w tym okresie, dzięki jego staraniom, przeniesienie polonistycznej części Wydziału Filologicznego UŚ z Sosnowca do Katowic stanowi jeden z najważniejszych momentów w dziejach tego wydziału.

Od roku 1991 Profesor Jan Malicki jest kierownikiem Zakładu Historii Literatury Średniowiecza i Renesansu. Do jego ważnych zasług organizacyjnych dodać jeszcze należy uwiecznione sukcesem starania o stworzenie na Wydziale Filologicznym UŚ Katedry Filologii Klasycznej czy realizowane w trybie jakże bliskim Profesorowi – wędrownego humanisty – długoletnie peregrynacje na polonistyki w Szczecinie i Ostrawie.

Profesor Jan Malicki jest redaktorem naczelnym „Guliwera. Kwartalnika o książce dla dziecka” oraz periodyku „Książnica Śląska”. Pełnił funkcję przewodniczącego, później wiceprzewodniczącego oraz członka Krajowej Rady Bibliotecznej przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz członka Rady do Spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego, wiceprzewodniczącego, później członka Rady Naukowej Biblioteki Narodowej, wiceprzewodniczącego Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, przewodniczącego Rady Programowej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sosnowcu, przewodniczącego Rady Programowej Regionalnego Ośrodka Kultury w Katowicach, przewodniczącego, później członka Kapituły Nagrody Feniks 2006 – Stowarzyszenia Wydawców Książki Katolickiej, przewodniczącego Rady Naukowej czasopisma „Bibliotheca Nostra”, przewodniczącego Rady Naukowej „Zarania Śląskiego. Seria druga”, przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Kongresu Języka Polskiego, przewodniczącego Sekcji Piśmiennictwa Śląskiego Oddziału PAN w Katowicach.

Zasiadał lub zasiada w: Radzie Naukowej Głównej Biblioteki Lekarskiej w Warszawie, Regionalnej Konferencji Rektorów Szkół Akademickich, Radzie Naukowo-Programowej Międzynarodowego Centrum Studiów Śląskich przy Konferencji Rektorów Uniwersytetów Śląskich, Zespole Sterującym ds. Zakupu Nowości Wydawniczych do Bibliotek, Radzie Programowej Muzeum Prasy Ślą-

skiej w Pszczynie, Radzie Programowej Filharmonii Śląskiej, Komisji Historii Śląska PAU, Śląskiej Radzie Przyjaciół Harcerstwa, Sekretariacie Nagrody im. Karola Miarki, kapitułach nagród: im. Wojciecha Korfantego, im. Juliusza Ligonia, im. Emila Szramka.

Od roku 1991 Jan Malicki jest dyrektorem Biblioteki Śląskiej w Katowicach. Jako inwestor doprowadził do wybudowania i otwarcia 24 października 1998 roku nowego gmachu książnicy, w ocenie międzynarodowego zespołu ekspertów – jednego z najnowocześniejszych w Europie. Obecnie księgozbiór Biblioteki liczy ponad 2 miliony woluminów.

Oprócz funkcji prymarnych, takich jak gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów, Biblioteka Śląska prowadzi też działalność konserwatorską. W roku 1995, z inicjatywy dyrektora Malickiego, utworzono Pracownię Konserwacji Książki, w której przeprowadzono m.in. konserwatorskie zabezpieczenie słynnej Biblioteki Jasnogórskiej oraz krakowskiej Biblioteki OO. Paulinów na Skałce. W Bibliotece Śląskiej konserwowano też kolekcję Archiwum Powstań Śląskich, znajdującą się w Instytucie Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku.

Z inicjatywy Jana Malickiego ustanowiono także wiele nagród, którymi honorowane są osoby zasłużone dla świata kultury i nauki (m.in. *Amicus Librorum*, „Śląski Wawrzyn Literacki”, „Nagroda Śląskiego Środowiska Bibliotekarskiego im. Józefa Lompy”).

Spośród realizowanych przez Bibliotekę Śląską projektów poczesne miejsce zajmują: Międzynarodowy Przegląd Ekslibrisu oraz Śląska Fotografia Prasowa, szczególnie zaś Ogólnopolski Festiwal Ekspresji Dziecięcej i Młodzieżowej (wspólne przedsięwzięcie Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego, Akademii Sztuk Pięknych oraz Biblioteki Śląskiej), uhonorowany w 2011 roku w Krakowie Nagrodą im. Marii Weryho-Radziwiłłowicz.

W Bibliotece Śląskiej – co należy szczególnie podkreślić – podejmowane są liczne przedsięwzięcia mające na celu aktywizację kulturalną osób niepełnosprawnych oraz wykluczonych społecznie. Zgodnie z tym założeniem utworzony został Dział Integracyjno-Biblioterapeutyczny Biblioteki Śląskiej, mieszczący się w budynku przy ul. Ligonie 7 w Katowicach, który pełni rolę ośrodka metodycznego dla bibliotek samorządowych województwa śląskiego w zakresie biblioterapii. W ramach swojej działalności agenda realizuje wiele przedsięwzięć adresowanych do różnych grup społecznych. Uczestniczą w nich m.in. osoby niepełnosprawne, uczniowie, seniorzy, a także osadzeni i więźniowie. Spośród wielu działań podejmowanych przez Dział Integracyjno-Biblioterapeutyczny wyróżnić należy:

- a) zainicjowanie ogólnopolskiej bazy prezentacji multimedialnych zaopatrzonych w audiodeskrypcję. Baza jest efektem warsztatów szkoleniowych dla bibliotekarzy z województwa śląskiego w ramach projektu „Zilustruj mi słowem świat” dofinansowanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Baza pozwala instytucjom zajmującym się upowszechnianiem kultury na or-

ganizację spotkań także dla niewidomych i słabowidzących, a tym samym poszerzenie oferty kulturalnej skierowanej do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- b) udostępnianie przestrzeni wystawienniczej, w której eksponowane są prace przedstawicieli grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to miejsce debiutu wielu artystów, dające możliwość prezentacji ich dzieł szerokiemu kręgowi odbiorców
- c) podpisanie (27 marca 2012 r.) porozumienia pomiędzy Biblioteką Śląską w Katowicach a Aresztem Śledczym w Katowicach, mającego na celu prowadzenie przez pracowników Biblioteki działań kulturalno-oświatowych, ze szczególnym uwzględnieniem promocji książki i czytelnictwa. W ramach porozumienia prowadzony jest cykl prelekcji „Spotkania ze sztuką” oraz Dyskusyjny Klub Książki
- d) prowadzenie spotkań warsztatowych dających możliwość tworzenia i sprawdzania nowych form terapii na podstawie doświadczeń grupy. Twórcownia „FORMA-T” to nazwa programu, który wykorzystuje arteterapię w rozwoju osobowości uczestników.

Znakiem rozpoznawalnym księżnicy jest też Śląska Biblioteka Cyfrowa – projekt, którego celem jest prezentacja w Internecie kulturowego dziedzictwa Śląska. Oprócz Biblioteki Śląskiej oraz Uniwersytetu Śląskiego w przedsięwzięciu uczestniczą także biblioteki miejskie, gminne, stowarzyszenia społeczne i grupa wolontariuszy. Do ważnych obowiązków dyrektora w ramach tego projektu należy nadzór merytoryczny nad siecią 813 bibliotek województwa śląskiego. Z inicjatywy Profesora Jana Malickiego utworzono także Śląską Internetową Bibliotekę Zbiorów Zabytkowych. Głównym celem projektu było poszerzenie dostępu do cennych dzieł piśmiennictwa o znaczeniu ponadregionalnym, który ze względów ochronnych jest ograniczony. Profesor Malicki podjął – zakończone sukcesem – starania o zaliczenie tego zbioru do Narodowego Zasobu Bibliotecznego.

W roku 2012 rozpoczęły działalność dwie ważne instytucje funkcjonujące w ramach Biblioteki Śląskiej: Dom Oświatowy BŚ oraz Instytut Badań Regionalnych BŚ. Dwa główne projekty realizowane obecnie przez IBR to *Podręcznik dla Uczniów Województwa Śląskiego* oraz *Encyklopedia Województwa Śląskiego*.

Z inicjatywy Profesora Jana Malickiego w Bibliotece Śląskiej organizowane są corocznie liczne konferencje, wystawy oraz koncerty – m.in. w ramach cyklu *Filharmonia w Starej Bibliotece*.

Biblioteka Śląska, jako instytucja, została uhonorowana wieloma nagrodami i wyróżnieniami. Najważniejsze z nich to:

- a) nagroda dla najlepszej inwestycji w województwie katowickim (1998)
- b) medal *Bibliotheca Magna-Perennisque* – przyznany przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich za wkład w dzieło polskiego bibliotekarstwa (1998)

- c) medal *Gaudium et Spes* – przyznawany przez Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych AKCENT za szczególną aktywność w niesieniu pomocy niepełnosprawnym (2002)
- d) srebrny medal im. J. Masaryka Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Czeskiej za długoletni aktywny wkład w rozwój polsko-czeskiej współpracy kulturalnej (2007)
- e) honorowa Nagroda im. Wojciecha Korfantego za działalność na rzecz ochrony dziedzictwa kulturalnego (2008)
- f) Złota Odznaka Honorowa „Za Zasługi dla Województwa Śląskiego” przyznana przez Sejmik Województwa Śląskiego (2010)
- g) srebrny medal „Zasłużony Kulturze *Gloria Artis*” (2010)
- h) nagroda i tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej *Custos Monumentorum Rei Publicae* w kategorii „Nagroda krajowa dla instytucji” przyznana przez Senat RP (2015).

Profesor Jan Malicki jest również laureatem wielu indywidualnych nagród i wyróżnień. Do najważniejszych należą (w ujęciu chronologicznym):

- a) Nagroda i Medal Zygmunta Glogera (1996)
- b) Laur Górnośląskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk im. Walentego Roździeńskiego „za badania naukowe i wkład w rozwój śląskiej humanistyki” (1997)
- c) Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1998)
- d) odznaka „Zasłużony Działacz Kultury” (1998)
- e) Nagroda Prezydenta Miasta Katowice w dziedzinie kultury „za wielką pracę i wysiłek, które przyczyniły się do zrealizowania wizji stworzenia nowoczesnego gmachu Biblioteki Śląskiej oraz za prace badawcze i popularyzację zabytków piśmiennictwa śląskiego” (1998)
- f) Honorowa Odznaka Miasta Katowice przyznana przez Przewodniczącego Rady Miejskiej i Prezydenta Katowic „w uznaniu szczególnego wkładu w rozwój i rozświetlanie Katowic” (1998)
- g) medal „W dowód uznania” przyznany przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich „za zasługi dla bibliotekarstwa” (1998)
- h) medal „Zasłużony Kulturze *Gloria Artis*” (2006)
- i) złota odznaka honorowa „Zasłużony dla Rozwoju Województwa Śląskiego” (2006)
- j) odznaka honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej” (2007)
- k) „Śląski Szmaragd” przyznany przez Kapitułę Diecezji Katowickiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP (2009)
- l) Medal Komisji Edukacji Narodowej (2009)
- m) „Perła Śląska”, przyznana przez redakcję miesięcznika „Śląsk” za wybitne dokonania twórcze i zasługi dla regionu (2010)
- n) nagroda *Lux ex Silesia* przyznawana przez metropolię katowickiego ks. abp. Damiana Zimonia osobom, „które w działalności naukowej lub artystycznej

ukazują wysokie wartości moralne i wnoszą trwałą ślad w kulturę Górnego Śląska” (2011)

- o) Nagroda im. Stanisława Ligonia, przyznana przez Polskie Radio Katowice (2012)
- p) Platynowy Laur Umiejętności i Kompetencji w kategorii Kultura i Media, przyznany przez Regionalną Izbę Gospodarczą (2013)
- q) tytuł Człowieka Roku 2013 Miasta Katowice w plebiscycie zorganizowanym przez „Dziennik Zachodni” i portal „nasze miasto.pl” (2014)
- r) nagroda „Żeleźniok Karlika” przyznana przez Polskie Radio Katowice za propagowanie śląskości i silesiaków (2015)

oraz najnowszy tytuł Honorowego Ambasadora Kongresów Polskich (2017) nadany przez Polską Organizację Turystyczną i Stowarzyszenie „Konferencje i Kongresy w Polsce”, i wręczony 14 września 2017 r. w Krakowie.

Parafrazując słowa Anonima zwanego Gallem (osoba i dzieło naszego pierwszego kronikarza stanowią przecież ważny aspekt badań naukowych Profesora), stwierdzić musimy: „Gdybyśmy z osobna chcieli opisać wszystkie godne pamięci czyny i słowa Profesora Jana Malickiego, to tak, jak gdybyśmy mozolili się, by piórem po kropelce wyczerpywać ocean!”

Mając zaś w pamięci fragment dedykacji, którą Profesor umieścił we *Wstępie* do drugiego wydania książki *Legat wieku rycerskiego*, a która brzmi następująco: „Moim uczniom i uczniom moich uczniów książkę tę poświęcam”, pragniemy się teraz odwdziżyć, dedykując naszemu Mistrzowi ten tom – zbiór artykułów naukowych jego uczniów i uczniów jego uczniów.

Redaktorzy tomu